

DOI: <http://doi.org/10.32750/2026-0112>

УДК 336.71:330.15

JEL Classification: G21, O33

Кужелєв Михайло Олександрович

доктор економічних наук, професор

професор кафедри фінансів

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

Київ, Україна

ORCID ID: 0000-0002-7895-7879

e-mail: m.kuzheliev@ukma.edu.ua

Нечипоренко Аліна Володимирівна

кандидат економічних наук

доцент кафедри фінансів

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Київ, Україна

ORCID ID: 0000-0003-2494-1465

e-mail: a.nechyporenko@kubg.edu.ua

ВПЛИВ РИНКУ ФІНТЕХ НА ТРАНСФОРМАЦІЮ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ: СТРУКТУРНІ ЗРУШЕННЯ ТА РОЗВИТОК В УМОВАХ ВОЄННОЇ ЕКОНОМІКИ

Анотація. У статті досліджено вплив розвитку ринку фінансових технологій (FinTech) на трансформацію фінансових послуг в Україні в умовах воєнної економіки. Обґрунтовано, що повномасштабна війна стала каталізатором прискореної цифровізації фінансового сектору, зумовивши глибокі структурні зрушення у діяльності банківських і небанківських фінансових установ, зміну бізнес-моделей, форматів надання фінансових послуг та механізмів взаємодії з клієнтами. Досліджено еволюцію ринку фінтех в Україні та розкрито пріоритетні технології серед українських фінтех-компаній у 2025 році. В статті розглянуто кейси цифрової трансформації традиційних банків та зростання ролі небанківських фінансових установ у наданні фінансових послуг. Визначено, що активне впровадження FinTech-рішень сприяло суттєвим змінам, які відбулися на ринку страхових послуг. Зазначено, що інфраструктурними передумовами швидкого розвитку та трансформації ринку фінтех став розвиток технологій штучного інтелекту та побудова національної системи забезпечення кібербезпеки. На основі аналізу поточних трендів представлено три ітерації подальшого розвитку ринку фінансових технологій в Україні. Зазначено, що розвиток ринку фінтех в Україні в умовах воєнного стану представляє собою феномен економічної стійкості на фоні екзистенційних загроз. Окреслено основні вектори напруги, зокрема такі: енергетична криза; системні DDoS-атаки як на кіберінфраструктуру держави, так й провідних учасників ринку; криза на ринку людського капіталу; регуляторна трансформація ринку; фіскальна невизначеність; макроекономічне середовище. Запропоновано рекомендації, що будуть сприяти мінімізації впливу негативних факторів на розвиток ринку фінтех та допоможуть ринку фінансових послуг в цілому зберегти стійкість та забезпечити інноваційний розвиток навіть в умовах воєнної економіки. Зроблено висновок, що ринок FinTech відіграє важливу роль у забезпеченні соціально-економічної стабільності домогосподарств і бізнесу в умовах воєнної економіки, а трансформація ринку фінансових послуг — це не тренд розвитку національної економічної системи, а доконаний факт, що визначає нову економічну реальність України.

Ключові слова: фінансові технології; ринок фінтех; фінансові послуги; фінтех-сектор; інформаційні технології; кібербезпека.

ВСТУП

Постановка проблеми. Одним з передових трендів останніх років, що визначає нову фінансову архітектуру, зміну моделей продажу фінансових послуг та парадигми посередництва є цифрова трансформація фінансового сектору економіки. Каталізатором таких змін виступають фінансові технології (FinTech), які поєднують досягнення інформаційно-комунікаційних технологій з існуючою інфраструктурою ринку

фінансових послуг та регуляторними інститутами. У міжнародній практиці фінтех розглядається не лише як сукупність технологій та інновацій, а як вже самостійних сектор економіки, що формує свій власний ринок, продуктові стратегії та поведінкові моделі споживачів таких фінансових послуг.

Для України розвиток власного ринку фінтех має стратегічне значення, так як він відбувається в умовах постковідного відновлення фінансової системи, масштабної цифровізації сфери публічного управління, поступової гармонізації національного законодавства до європейських норм, а також повномасштабної війни, яка різко підвищила попит на дистанційні, захищені та стійкі фінансові сервіси. Саме сформований ринок фінтех забезпечив неперервне функціонування платіжної системи, доступ бізнесу та домогосподарств до базових фінансових послуг як всередині країни, так й за її межами і мобілізацію фінансових ресурсів у надзвичайних умовах. Фінансова і банківська системи в період 2022–2025 рр. пройшли безпрецедентний в сучасній світовій історії стрес-тест, трансформувались з об'єкта антикризового воєнного управління в суб'єкт глобальних інновацій і соціально-економічного розвитку. І якщо у 2022–2023 рр., після початку активної фази війни, головним завданням було фізичне збереження даних, забезпечення неперервності розрахунків та збереження ліквідності банківської системи, то 2024–2025 рр. — це поступовий перехід до стратегічного планування та інтеграція у світовий цифровий ринок.

Згідно з даними Української асоціації фінтех та інноваційних компаній (UAFIC), станом на кінець 2024 року український ринок налічував 256 активних фінтех-компаній 75% з яких пройшли точку беззбитковості, а 47% успішно масштабували свою діяльність на міжнародні ринки [1]. Ця статистика свідчить про те, що національний ринок фінтех перетворився на ефективну галузь, яка здатна генерувати нові продукти і отримувати прибуток навіть в умовах воєнної економіки (79% учасників у 2024 році фінансувалися виключно за рахунок власних ресурсів).

Тобто виклики воєнного стану не тільки не знищили національний ринок фінансових послуг, а стали каталізатором незворотних змін у платіжній культурі українців. За даними Національного банку України, за підсумками 2024 року частка безготівкових операцій за кількістю склала 94,6%, а за обсягом — 64,5% від загальної суми транзакцій з платіжними картками [2]. Такі темпи зростання популярності фінтех на ринку банківських послуг пояснюється не тільки зменшенням обігу готівкових коштів у прифронтових регіонах, а й розвитком платіжної інфраструктури, яка показала свою стійкість до блекаутів та кібератак.

Актуальність обраної теми дослідження зумовлена необхідністю наукового обґрунтування впливу ринку фінтех на трансформацію фінансових послуг в Україні, визначенні його ролі у розвитку фінансового сектору економічної системи, фінансової інклюзії та розробки адекватних регуляторних підходів у контексті європейського вибору народу країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукових та аналітичних публікацій щодо трансформації фінансового сектору України в умовах дії воєнного стану характеризується зміщенням фокусу з антикризового управління на питання стратегічної стійкості, технологічного розвитку та європейської інтеграції. Умовно всі дослідження в цій галузі можна розділити на три основні напрямки — фундаментальні академічні дослідження, галузеві аналітичні звіти регуляторів та профільних асоціацій, а також експертні оцінки міжнародних дослідників.

У сучасній національній економічній науці перевага надається екосистемному підходу до аналізу ринку фінтех. Так, Л. Євтух розглядає фінансовий ринок як адаптивну систему,

де ключовими властивостями стають синергія між учасниками, яка трансформується під впливом інновацій [3]. При чому автор акцентує увагу, що макрорівень фінансової системи визначається не лише технологіями, а й якістю зав'язків між ринком і регуляторами. І. Назаркевич і Ю. Шушкова у власному дослідженні наводять комплексний аналіз ринку фінтех в Україні, включно з роллю цифрових платежів, необанків та інвестицій. Вони також акцентують увагу, що війна сприяла цифровізації фінансових послуг і прискорила впровадження нових цифрових продуктів [4]. Авторський колектив Т. Бороденко, А. Славкова та В. Савойський у статті особливий акцент роблять на інвестиційних аспектах та високому потенціалі залучення капіталу українськими фінтех-компаніями в специфічні сегменти розвитку, такі як кібербезпека та платіжні системи [5]. В. Рисін і Р. Печенко досліджуючи структурні зміни на ринку фінансових послуг під впливом війни дійшли висновку, що фінтех сприяв стабільності доступу населення до фінансових сервісів навіть у самих складних умовах після початку активної фази бойових дій [6]. Науковий інтерес представляють дослідження інтеграції фінтеху в суміжні галузі. Так, А. Мазаракі та С. Волосович дослідили конвергенцію фінансових послуг та сектору нерухомого майна — PropTech, вказуючи на формування нових бізнес-моделей, що базуються на платформній економіці [7]. У свою чергу, С. Обушний, К. Арабаджи та К. Костікова розглядають фінтех як інструмент забезпечення стабільності банківської системи, підкреслюючи роль інновацій у підтримці ліквідності та доступності послуг в умовах війни [8].

Окремий науковий інтерес представляє галузева аналітика регуляторних органів та профільних асоціацій (UAFIC, KPMG, Juniper Research та ін.). Так, у звіті за 2024 рік Національний банк України відзначає зростання чистого кредитного портфеля бізнесу на 20%, а населення на 30% та пов'язує таку активізацію процесів з цифровізацією механізмів оцінки фінансових ризиків [9]. А профільні асоціації відмічають, що введення в дію нормативної бази для Open Banking з 1 серпня 2025 року — це початок нового етапу цифрової трансформації, що базується на директиві PSD2 та стандартах безпечного обміну даними через API [10].

Експертні оцінки міжнародних дослідників виділяють кілька ключових технологічних драйверів, що визначали розвиток українського ринку у 2022–2025 рр. Так, у дослідженні Juniper Research визнається, що український Monobank став глобальним лідером серед цифрових банків та відзначається ефективність його стратегії гейміфікації та використання AI для персоналізації клієнтського досвіду [11]. А у звіті KPMG «Pulse of Fintech H2 2024» аналізується стриманість глобальних інвесторів, проте зазначається про зростання інтересу до B2B-фінтеху та RegTech рішень [12]. Багато міжнародних аналітиків відмічають, що знаковою подією для національного ринку фінтех стало залучення \$32 млн інвестицій компанією Fintech Farm у травні 2024 року, що підтвердило експортний потенціал українських технологій необанкінгу [13].

Мета статті — на основі системного підходу здійснити комплексний аналіз структурної трансформації ринку фінансових послуг України у 2022–2025 роках, виявивши ключові фактори стійкості та інноваційного розвитку в умовах воєнної економіки. Дослідження має завдання довести, що український фінтех перейшов від етапу антикризової адаптації до фази інституційного зростання та інтеграції в європейський цифровий простір, ставши важливим елементом економічної безпеки та повоєнного відновлення.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Незважаючи на високу популярність питань фінансових технологій в сучасній економічній літературі досі відсутнє єдине визначення даної дефініції. Найбільш популярним є визначення фінтех як заходів щодо використання інноваційних цифрових

технологій для надання фінансових послуг новими способами. Згідно з підходами Організації економічного співробітництва та розвитку (OECD), фінтех охоплює як технологічні інновації у традиційних фінансових установах, так і діяльність небанківських компаній, що пропонують фінансові продукти з використанням цифрових платформ [14]. На нашу думку, FinTech — це сфера економічної діяльності, в якій інноваційні технології використовуються учасниками ринку фінансових послуг для задоволення потреб клієнтів на основі нових та/або інноваційних цифрових технологій [15].

В Україні ринок фінтех почав формуватися наприкінці 2000-х років, але його активний розвиток розпочався після 2015 року. Цьому сприяло декілька об'єктивних факторів: очищення банківського сектору від слабких і ненадійних операторів, підвищення ролі НБУ як регулятора, розвиток електронної комерції та ковідні обмеження в Україні та світі. Окремий етап в розвитку фінтех технологій — це створення цифрової платформи «Дія», яка забезпечила надійні механізми ідентифікації громадян, цифрових документів та інтеграцію фінансових сервісів із державними реєстрами. В перші місяці після початку активної фази війни ринок фінтех фактично став «лінією соціально-економічного стабільності» для громадян та бізнесу, забезпечивши неперервність розрахунків та надання фінансових послуг навіть на прифронтових територіях.

Згідно з дослідженням «Український каталог фінтех-компаній 2025», презентованим Українською асоціацією фінтех та інноваційних компаній у липні 2025 року, український ринок демонструє високу адаптивність до глобальних трендів, попри виклики війни. В табл. 1 наведено дані щодо пріоритетних технологій серед українських фінтех-компаній.

Таблиця 1

Пріоритетні технології серед українських фінтех-компаній у 2025 році

Технологія	Частка компаній-розробників	Опис застосування
Програмування застосунків (API)	71%	Інтеграція з банками, обмін даними та розвиток відкритих фінансів.
Штучний інтелект (AI)	43%	Скоринг, персоналізація послуг, автоматизація процесів.
Чат-боти	42%	Підтримка клієнтів 24/7, автоматизовані консультації.
Хмарні сервіси (Cloud)	39%	Забезпечення стійкості інфраструктури та гнучкості масштабування.
Біометричні технології	23%	Віддалена ідентифікація користувачів (FaceID, TouchID).
Роботизація процесів (RPA)	20%	Автоматизація рутинних операцій у бек-офісі.
Низькокодові платформи (Low-code)	17%	Швидка розробка та запуск нових продуктів.
Блокчейн (Blockchain)	9%	Прозорість транзакцій, смарт-контракти та криптоактиви.
Інтернет речей (IoT)	5%	Побудова мереж фізичних пристроїв, оснащених датчиками, програмним забезпеченням та технологіями для збору, обміну та аналізу даних через інтернет.
Децентралізовані фінанси (DeFi)	4%	Платформи для кредитування та обміну без посередників.
Невзаємозамінні токени (NFT)	2%	Програми лояльності та токенизація активів.

Джерело: складено авторами на основі [16]

Наступним важливим етапом розвитку ринку фінтех в Україні (2024–2025 рр.) стала агресивна та послідовна політика НБУ щодо імплементації європейських директив та встановлення уніфікованих правил гри для всіх учасників цієї екосистеми. Певною історичною віхою для національного ринку фінансових послуг став серпень 2025 року, коли

регулятор затвердив нормативну базу для запуску в країні відкритого банкінгу (Open Banking), яка базується на принципах Другої платіжної директиви ЄС (PSD2) й зобов'язує банки відкрити свої інтерфейси прикладного програмування (API) для сторонніх надавачів послуг [10]. Впровадження такої системи трансформує саму сутність конкуренції — якщо раніше банківські установи конкурували кількістю відділень та зарплатних проєктів, то в умовах відкритого банкінгу акцент конкуренції зміщується у площину клієнтського досвіду та аналітики даних. Фактично створено передумови для впровадження нових бізнес-моделей: агрегатори рахунків (всі рахунки клієнта у всіх банках в одному вікні), фінансові радники (AI-алгоритми, що аналізують структуру витрат клієнта та пропонують йому варіанти оптимізації бюджету), кредитні брокери (AI-аналіз транзакцій клієнта в різних банках для надання найбільш вигідної кредитної пропозиції) тощо. Крім того, Україна можна констатувати великий прогрес з приєднання України до Єдиної зони платежів у євро (SEPA) [17]. Приєднання національного ринку фінтех до SEPA за оцінками Міністерства фінансів дозволить національним бізнесам заощаджувати десятки мільйонів євро щорічно на комісіях за транскордонні перекази. Для фінтех-компаній це означає не лише економію ресурсів, а й пришвидшення розрахунків до режиму «день у день» або навіть миттєво (SEPA Instant).

Але є й негативні тенденції в розвитку національного ринку фінтех — питання регулювання ринку віртуальних активів досі не вирішено, а законопроект №10225-д, покликаний легалізувати ринок криптовалют, не відповідає реаліям та гостро критикується експертами і бізнесом, особливо в частині оподаткування. Тим часом реальний ринок криптовалют в Україні швидко зростає [18]. А стейблкоїни (USDT), виконують функцію «тихої гавані» для збереження капіталу та інструменту швидких транскордонних переказів в умовах війни, а криптодонати за підсумками 2024 року зросли до середнього значення 10 978,28 доларів, що на 386,33% більше, ніж у 2023 році [19].

Структурні зрушення відбулися за аналізований період у банківському секторі — класичний поділ фінансових установ на банківські та небанківські поступово втрачає актуальність. Ринок переходить до моделі, де фінансова послуга цікава клієнту лише з точки зору комплексного досвіду. І яскравий кейс, що підтверджує тенденцію — це Monobank (проєкт на ліцензії Універсал Банку), який має статус головного інноватора, який станом на 1 січня 2025 року обслуговував понад 9,77 млн активних карток [11]. Крім того, визнання холдингової структури Fintech-IT Group, що стоїть за розробкою Monobank, «єдинорогом» з оцінкою в \$1 млрд після інвестицій від фонду UMAEF виводить цей кейс вже в світові лідери серед цифрових банків-челенджерів завдяки унікальній стратегії гейміфікації [20].

Звісно, що така активна позиція конкурента стимулює до коригування власних стратегій розвитку таких «китів» національного ринку банківських послуг, як АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк». Для державних банків, які в новітній історії України контролювали лівову частку активів, необанки стали стимулом прискорення процесів цифрової трансформації. АТ КБ «Приватбанк» зробив ставку на запровадження технологій AI — запущено сервіс для бізнес-клієнтів, який швидко аналізує ділову репутацію контрагентів і мінімізує таким чином фінансові ризики. Також розроблено нову платформу цифрових платежів для клієнтів. Стратегія АТ «Ощадбанк» відрізняється тим, що акцент зміщено на конвергенцію фізичних та цифрових каналів, забезпечуючи обслуговування як «цифрових», так і консервативних клієнтів. Крім того, АТ «Ощадбанк» утримує сильні позиції завдяки великій мережі та участі в державних програмах («ЄОселя» та ін.).

2024–2025 рр. характеризуються й активною експансією небанківських фінансово-кредитних інститутів. І доказом цієї тенденції стала практика розвитку фінансового підрозділу групи NOVA/Нова пошта компанії NovaPay. Де-юре — це прецедент першої

небанківської установи в Україні, яка отримала розширену ліцензію НБУ на надання фінансових послуг [21]. Передумовами цього стала низка об'єктивних факторів:

- фізична присутність у більшості населених пунктів країни, навіть в тих де відсутні відділення класичних банків. Крім того, Нова пошта стала осередком спротиву в зоні активних бойових та відновлення деокупованих територій — її співробітники майже останніми залишають населені пункти і одними з перших повертаються з повним спектром послуг у звільнені міста та села. Фактична мережа з понад 3600 відділень дозволяє ефективно працювати з готівкою та надавати послуги фінансової інклюзії [21];
- завдяки замкнутості власної екосистеми, мережі майже 24 тисяч POS-терміналів та додатку NOVA контролює весь ланцюжок транзакції: від відправки посилки до отримання коштів продавцем. Дані регулятора показують, що на NovaPay на початок 2025 року припало приблизно 35% національного ринку грошових переказів [22];
- запуск власних кредитних карток та сервісу «Посилка в кредит» дозволили інтегрувати кредитні продукти безпосередньо в момент купівлі товару, що з точки зору ринку цікавіше за класичне банківське кредитування.

Суттєві зміни відбулися й на ринку страхових послуг, де агрегатори (Polis.ua та Hotline Finance) фактично монополізували онлайн-канали продажів стандартизованих продуктів (автоцивілка, «зелена карта», туристичне страхування та ін.) [15]. Для клієнтів важливо, що оформлення полісу займає лічені хвилини в будь-якій точці світу, а інформація оперативно потрапляє до бази даних МТСБУ та страховиків.

Враховуючи всі вищезазначені тренди, війна змінила не тільки сам ринок фінтех, а й уподобання інвесторів на ньому — відбувся перехід від філософії «зростання клієнтської бази» до фокусування на прибутковості та стійкості бізнес-моделей. І національний ринок демонстрував здатність генерувати успішні проєкти та залучати капітал, незважаючи на військові ризики. Крім того, популярним стало інвестування у технології подвійного призначення (наприклад, фінтех-продукти, що забезпечують захищені розрахунки, верифікацію особи в будь-яких умовах або управління логістикою доставки товару/послуги). Україна стала світовим експертом у таких технологіях, адже тестує їх в умовах бойових дій, ракетно-бомбових ударів, блекаутів, евакуації населення та бізнесів тощо. Тобто, відбувається трансформація не тільки ринку фінтех, а й фінансової архітектури національної економіки [23].

Інфраструктурними передумовами такого швидкого розвитку та трансформації ринку фінтех став розвиток технологій штучного інтелекту та побудова національної системи забезпечення кібербезпеки. Банківські установи активно використовують генеративні моделі для автоматизації роботи з клієнтами та інвестують в розробку власних AI-моделей, розвиток голосового банкінгу здійснювати розрахункові операції за допомогою голосових команд, що підвищує інклюзивність сервісів для людей з особливими потребами (а внаслідок війни кількість таких громадян суттєво зростає). Крім того, AI дозволяє швидко аналізувати великі масиви даних по контрагентах (історію платежів за мобільний зв'язок, поведінку в соцмережах та ін.) для оцінки кредитоспроможності та виявлення шахрайства.

Аналізуючи поточні тренди можна передбачити три ітерації подальшого розвитку ринку фінтех в Україні:

1. 2026–2028 рр. — повне приєднання до SEPA та відкриття ринку в рамках вступу до ЄС. На цьому етапі прогнозується приход на національний ринок глобальних гравців, таких як Revolut, Wise, Klarna та ін. З одного боку це посилить конкуренцію

в Україні, з іншого — українські фінтех-оператори вийдуть на ринок ЄС та маючи перевагу в UX та гейміфікації, зможуть експортувати послуги у Європу.

2. 2028–2030 рр. — перехід до AI-Driven Finance, що передбачає управління фінансовими потоками на основі штучного інтелекту та машинного навчання для прийняття рішень, автоматизації процесів та прогнозування. Прогнозується, що AI трансформує банкінг у невидимий сервіс (Invisible Banking), в якому фінансові операції будуть повністю автоматизовані та інтегровані до IoT-пристроїв, зросте ступінь використання фінансових асистентів, які автономно керуватимуть ліквідністю клієнтів, інвестувати тимчасово вільні кошти у фінансові активи та оптимізуватимуть податкове навантаження.
3. Період після 2030 року — консолідація та нішевізація ринку фінтех через поглинання невеликих та середніх гравців великими екосистемами. Прогнозується, що виживуть лише ті фінтех-компанії, які знайдуть свою унікальну нішу або стануть частиною платформ Embedded Finance.

Звісно, що це лише сценарні прогнози на середньому горизонті (5 років) і багато чого буде залежати від успіхів ЗСУ на фронті, «революцій» в моделях AI та ML, змін у законодавстві ЄС та ін.

Отже, розвиток ринку фінтех в Україні в умовах воєнного стану представляє собою феномен економічної стійкості на фоні екзистенційних загроз. Враховуючи, що повномасштабна війна триває вже більше ніж СРСР протистояв Німеччині в Другій світовій війні, сектор перестав сприймати кризові явища як тимчасові аномалії, адаптувавшись до постійної військової загрози, енергетичної кризи та демографічних проблем. Аналіз розвитку ринку фінтех за 2022–2025 рр. свідчить про перехід від суто операційних проблем (безпека персоналу, релокація тощо) до глибоко структурних та інституційних. Основними векторами напруги за аналізований період стали:

- Енергетична криза — системне руйнування енергетичної інфраструктури країни змусило учасників ринку фінтех інвестувати великі кошти в автономність (купівля Starlink, промислових генераторів, пауер-станцій, палива), що зменшує можливості використання капіталу на дослідження та розробку продуктів. Крім того, постійні відключення електроенергії та повітряні тривоги дезорганізують робочі процеси.
- Системні DDoS-атаки як на кіберінфраструктуру держави, так й провідних учасників ринку (достатньо згадати потужні DDoS-атаки на банки, мобільних операторів та фінтех-компанії) — це також з одного боку потребує значних ресурсів на захист та ліквідацію наслідків, з іншого — додає складнощів розробникам продуктів, адже вимоги замовників стають значно складнішими.
- Криза на ринку людського капіталу — має два вектори негативного впливу: з одного боку велика кількість фахівців і клієнтів виїхали з України в пошуках спокою та допомоги з боку дружніх країн, з іншого — мобілізаційні процеси та тривалий стрес призводять до вимивання та вигорання критично важливих фахівців з національного ринку праці.
- Регуляторна трансформація ринку — впровадження відкритого банкінгу (Open Banking) з 1 серпня 2025 року створило безпрецедентний тиск на технічні та юридичні департаменти як учасників ринку банківських послуг, так й на компанії, які розробляють фінтех продукти для них. Нове регулювання висуває жорсткі вимоги до учасників ринку: впровадження посиленої автентифікації клієнта (SCA), вимоги моніторингу транзакцій у реальному часі для виявлення шахраїв, обов'язок зберігати логи взаємодії протягом 5 років та необхідність

мати страхування професійної відповідальності або гарантію — все це стає непосильним тягарем для невеликих стартапів та середніх гравців ринку в умовах війни.

- Фіскальна невизначеність — відсутність чіткого підходу до оподаткування віртуальних активів фактично виштовхнуло крипто-сектор в «сіру» зону, а частина учасників ринку просто перейшла до юрисдикцій інших країн.
- Макроекономічне середовище — високий ступінь невизначеності під час війни та залежність від зовнішнього фінансування стало фундаментальною проблемою для національного ринку фінтех. Високий рівень облікової ставки НБУ (15,5% на кінець 2025 року) з одного боку стабілізує гривню, але для фінтех-сектору означає дороге фондування (необанки та кредитні платформи не мають доступу до «дешевих» депозитів домогосподарств та змушені купувати доволі дорогі гроші на ринку). Інфляція, яку провокують зростання тарифів та здорожчання логістики, впливає на збільшення операційних витрат фінтех-компаній (зарплати, закупка серверного обладнання, ліцензії на програмне забезпечення тощо).

Можна зробити висновок, що фінтех-сектор проходить через «ідеальний шторм», де одночасно сходяться фактори фізичного знищення інфраструктури, регуляторного тиску та демографічного виснаження, а ключові проблеми ринку є не стільки результатом помилкових бізнес-стратегій гравців ринку, скільки відображенням структурних диспропорцій воєнної економіки.

Задля перетворення зазначених проблем на драйвери зростання та інтеграції в єдиний цифровий ринок Європи пропонуємо наступні рекомендації:

- Для подолання енергетичної кризи — активізація розробки рішень на базі NFC та Bluetooth, які дозволяють проводити P2P та P2B транзакції без доступу до Інтернету з подальшою синхронізацією. Доцільно розширити мережу Power Banking — включити до мережі небанківські фінансові установи (платіжні термінали, поштові оператори), зобов'язавши їх забезпечити автономність роботи.

- Для подолання кризи на ринку людського капіталу необхідно з одного боку зберегти внутрішні кадри через визначення професій критично важливих для фінтех-сектору та спростити процедуру їхнього бронювання, з іншого — активніше залучати фахівців з-за кордону, адаптувавши трудове законодавство для спрощеного найму іноземців та уникнення подвійного оподаткування їх доходів. Ще одне джерело робочої сили — це запуск грантових програм для навчання ветеранів спеціальностям в сфері фінтех (Compliance, AML, QA, Cybersecurity).

- Регуляторна трансформація ринку може бути полегшена за рахунок запровадження періоду «м'якого запуску» для Open Banking на строк до 12 місяців після 1 серпня 2025 року. У цей час НБУ не має права застосовувати штрафні санкції за технічні помилки в API, якщо вони не призвели до витоку даних. Крім того, доцільно створити робочу групу за участі НБУ, UAFIC та представників банківських установ для розробки уніфікованих стандартів API, щоб уникнути фрагментації ринку.

- Запровадити перехідний податковий період для власників криптоактивів — доцільно внести до законопроекту № 10225-д статтю, яка передбачає встановлення пільгової ставки податку на доходи фізичних осіб на рівні 5% строком на 3–5 років. Це дозволить Україні конкурувати з юрисдикціями ЄС та дозволить запровадити механізми декларування доходів на ринку криптовалют. Крім того, необхідно розробити та запровадити чіткі механізми контролю транзакцій з віртуальними активами, щоб уникнути масового блокування рахунків користувачів, які легально торгують криптоактивами.

– Для активізації венчурного інвестування та підтримки експорту фінтех-продуктів необхідно зроби низку змін на національному ринку. Необхідно посилити державну підтримку компаній, які експортують власні ІТ-рішення на ринки, що активно розвиваються (країни Азії та Африки). Це дозволить збільшити валютну виручку, а як наслідок податки, зарплати, нові робочі місця та ін. Принципово змінити підходи до розвитку InsurTech для воєнних ризиків — створити умови для впровадження параметричного страхування, особливо для відновлення малого бізнесу. Активізувати співпрацю з міжнародними донорами (USAID, IFC) для створення спільних фондів, де донорський капітал покриває перші збитки. Це знизить ризики для приватних інвесторів, які готові вкладати в українські стартапи і активізує процеси залучення відносно дешевих ресурсів для генерації інноваційних продуктів.

На нашу думку, запропоновані заходи будуть сприяти мінімізації впливу негативних факторів на розвиток ринку фінтех та допоможуть ринку фінансових послуг в цілому зберегти стійкість та забезпечити інноваційний розвиток навіть в умовах воєнної економіки.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Ринок фінтех в Україні у 2022–2025 рр. продемонстрував не тільки стійкість, але й став «локомотивом» забезпечення соціально-економічної стабільності домогосподарств і бізнесу в умовах воєнної економіки. Крім того, він показав здатність працювати на випередження поєднуючи практики прогресивного регулювання та адаптивності фінтех-гравців. Це дозволило створити ефективну екосистему, яка за багатьма параметрами (якість додатків, асортимент послуг, пристосованість до польових умов, захищеність, швидкість проведення платежів, цифровізації державних послуг та ін.) випереджає розвинені світові ринки фінтех-послуг. Але ключовими факторами, що стримують розвиток залишаються війна, регуляторна невизначеність у питаннях віртуальних активів, катастрофічний відтік людського капіталу, корупційні скандали та зміни на політичній карті світу. Проте, сформовано об'єктивні передумови для перетворення України в європейський фінтех-хаб у повоєнний період (імплементация Open Banking, інтеграція в європейський фінансовий простір, успішні практики флагманів ринку — Monobank, NovaPay, Power Banking тощо). Трансформація ринку фінансових послуг — це не тренд розвитку національної економічної системи, а dokonаний факт, що визначає нову економічну реальність України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Українська асоціація фінтех та інноваційних компаній (2024). *Український каталог фінтех-компаній 2024*. URL: https://fintechua.org/catalog_2024ua
2. Національний банк України (2025). *Безготівкові розрахунки у 2024 році суттєво переважали серед операцій з платіжними картками*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/bezgotivkovi-rozrahunki-u-2024-rotsi-suttyevo-perevajali-sered-operatsiy-z-platijnimi-kartkami>
3. Євтух Л. (2024). Теоретичні основи функціонування фінансової екосистеми України. *Економіка та суспільство*. №68. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-138>
4. Назаркевич І., Шушкова Ю. (2024). Розвиток ринку фінансових технологій в Україні в умовах війни. *Фінансовий простір*. №3-4 (54). С. 83–92.
5. Борошенко Т.М., Славкова А.А., Савойський В.В. (2024). Фінансові технології: тренди, виклики та інвестиційні горизонти. *Інвестиції: практика та досвід*. №3. С. 97–105.
6. Rysin V., Pechenko R. (2024). Structural changes in the financial services market in Ukraine: impact of war. Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Серія “Проблеми економіки та управління”, Vol. 8, No. 1, P. 22–33. <https://doi.org/10.23939/semi2024.01.022>
7. Мазаракі А., Волосович С. (2024). Фінансові послуги в екосистемі PropTech. *Scientia fructuosa*. № 158(6). С. 4–16.

8. Обушний С. М., Арабаджи К. В., Костікова К. О. (2023). Фінансові технології в Україні: шлях до інновацій та стабільності. *European scientific journal of Economic and Financial innovation*. 2023. № 1(11). С. 59–72. <http://doi.org/10.32750/2023-0105>
9. Національний банк України (2024). *Звіт про фінансову стабільність, грудень 2024 року*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-pro-finansovu-stabilnist-gruden-2024-roku>
10. Kinstellar (2025). *Open banking: Ukraine enters new stage of payments market digital transformation*. URL: <https://www.kinstellar.com/news-and-insights/detail/3646/open-banking-ukraine-enters-new-stage-of-payments-market-digital-transformation>
11. Juniper Research (2025). *Monobank Identified as Future Leader in Digital-only Banking*. URL: <https://www.juniperresearch.com/press/monobank-identified-as-future-leader-in-digital-only-banking/>
12. KPMG (n.d.). *Pulse of Fintech H2 2024 – Biannual analysis of global fintech funding*. URL: <https://kpmg.com/ua/en/home/insights/2025/02/pulse-of-fintech-h2-2024.html>
13. Tracxn (n.d.). *Fintech Farm*. URL: https://tracxn.com/d/companies/fintech-farm/_xiSlooqUq7tm8D-hpNaSRRjyKia_IbYNi3P63nHUoV4
14. OECD. (n.d.). *Digital finance*. URL: <https://www.oecd.org/en/topics/digital-finance.html>
15. Кужелєв М.О, Нечипоренко А.В. (2025). Вплив FinTech на діяльність страхових компаній на фінансовому ринку України. *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій*. №1(15). С. 430–438. <https://doi.org/10.32750/2025-0138>
16. Українська асоціація фінтех та інноваційних компаній (2025). *Український каталог фінтех-компаній 2025*. URL: https://fintechua.org/fintech_catalog_2025
17. 2025 Enlargement Package shows progress towards EU membership for key enlargement partners. URL: https://enlargement.ec.europa.eu/news/2025-enlargement-package-shows-progress-towards-eu-membership-key-enlargement-partners-2025-11-04_en
18. Baranovskyi O., Zherlitsyn D., Serdyukov K., Sokyro O. (2021). Cryptocurrency market trends and fundamental economic indicators: correlation and regression analysis. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. №3 (38). P. 249–261.
19. The Giving Block (n.d.). *The 2025 Annual Report on Crypto Philanthropy*. URL: <https://thegivingblock.com/annual-report/>
20. TFN (2025). *Meet Ukraine's first fintech unicorn Monobank valued at \$1B with backing from US investors*. URL: <https://techfundingnews.com/meet-ukraines-first-fintech-unicorn-monobank-valued-at-1b-with-backing-from-us-investors/>
21. NovaPay (2025) *408 млн грн податків і загальна сума переказів на 83 млрд грн: підсумки роботи NovaPay у першому кварталі*. URL: <https://novapay.ua/pidsumki-1kv-2025/>
22. Interfax-Ukraine (2025). *NovaPay mobile app launched by Ukrainian Nova Group reaches 750,000 users*. URL: <https://en.interfax.com.ua/news/general/1086219.html>
23. Кужелєв М., Нечипоренко А., Сулима М., Овчарук С., Леонтьєва М. (2025). Вплив інновацій на фінансову архітектуру національної економіки. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. № 5(64). P. 397–412. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.5.64.2025.4878>

Mykhailo Kuzheliev

Doctor of Economics, Professor
Professor of the Department of Finance
National University of «Kyiv-Mohyla Academy»
Kyiv, Ukraine
ORCID ID: 0000-0002-7895-7879
e-mail: m.kuzheliev@ukma.edu.ua

Alina Nechyporenko

PhD in Economics
Associate Professor of the Department of Finance
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University
Kyiv, Ukraine
ORCID ID: 0000-0003-2494-1465
e-mail: a.nechyporenko@kubg.edu.ua

THE IMPACT OF THE FINTECH MARKET ON THE TRANSFORMATION OF FINANCIAL SERVICES IN UKRAINE: STRUCTURAL CHANGES AND DEVELOPMENT IN THE CONTEXT OF A WAR ECONOMY

Abstract. The article examines the impact of the development of the financial technology (FinTech) market on the transformation of financial services in Ukraine in the context of a war economy. It is argued that full-scale war has become a catalyst for the accelerated digitalization of the financial sector, leading to profound structural changes in the activities of banking and non-banking financial institutions, changes in business models, formats for providing financial services and mechanisms for interacting with customers. The evolution of the FinTech market in Ukraine is examined and the priority technologies among Ukrainian FinTech companies in 2025 are revealed. The article considers cases of digital transformation of traditional banks and the growing role of non-bank financial institutions in the provision of financial services. It has been determined that the active implementation of FinTech solutions has contributed to significant changes in the insurance services market. It is noted that the infrastructure prerequisites for the rapid development and transformation of the fintech market were the development of artificial intelligence technologies and the creation of a national cybersecurity system. Based on an analysis of current trends, three iterations of the further development of the financial technology market in Ukraine are presented. It is noted that the development of the FinTech market in Ukraine under martial law represents a phenomenon of economic stability against the backdrop of existential threats. The main vectors of tension are outlined, in particular: the energy crisis; systemic DDoS attacks on both the state's cyber infrastructure and leading market participants; the crisis in the human capital market; regulatory transformation of the market; fiscal uncertainty and the macroeconomic environment. Recommendations are proposed that will help minimize the impact of negative factors on the development of the fintech market and help the financial services market as a whole maintain stability and ensure innovative development even in a war economy. It is concluded that the FinTech market plays an important role in ensuring the socio-economic stability of households and businesses in a war economy, and that the transformation of the financial services market is not a trend in the development of the national economic system, but an accomplished fact that defines the new economic reality of Ukraine.

Keywords: financial technologies; fintech market; financial services; fintech sector; information technologies; cybersecurity.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Ukrainian Association of FinTech and Innovation Companies (2024). *The Ukrainian fintech catalog 2024*. https://fintechua.org/catalog_2024ua [in Ukrainian]
2. National Bank of Ukraine (2025). *Cashless payments significantly prevailed among payment card transactions in 2024*. <https://bank.gov.ua/ua/news/all/bezgotivkovi-rozrahunki-u-2024-rotsi-suttyvevo-perevajalised-operatsiy-z-platijnimi-kartkami> [in Ukrainian]
3. Yevtukh, L. (2024). Theoretical basis of the functioning of the financial ecosystem of Ukraine. *Economy and Society*, 68. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-138> [in Ukrainian]
4. Nazarkevych, I., Shushkova, Y. (2024). Development of the financial technology market in Ukraine in war conditions. *Finansovyi Prostir*, 3-4 (54), 83–92.
5. Borodenko T., Slavkova A., Savoiskyi V. Financial technologies: trends, challenges and investment horizons. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, 3, 97–105.

6. Rysin V., Pechenko R. (2024). Structural changes in the financial services market in Ukraine: impact of war. *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnika". Seriya "Problemy ekonomiky ta upravlinnia"*, 8(1), 22–33. <https://doi.org/10.23939/semi2024.01.022>
7. Mazaraki, A., Volosovych, S. (2024). Financial services in the PropTech ecosystem. *Scientia fructuosa*, 158(6), 4–16.
8. Obushnyi, S. M., Arabadzhy, K. V., Kostikova, K. O. (2023). Financial technologies in Ukraine: the way to innovation and sustainability. *European scientific journal of Economic and Financial innovation*, 1(11), 59–72. <http://doi.org/10.32750/2023-0105>
9. National Bank of Ukraine (2024). *Financial Stability Report, December 2024*. <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-pro-finansovu-stabilnist-gruden-2024-roku> [in Ukrainian]
10. Kinstellar (2025). *Open banking: Ukraine enters new stage of payments market digital transformation*. <https://www.kinstellar.com/news-and-insights/detail/3646/open-banking-ukraine-enters-new-stage-of-payments-market-digital-transformation>
11. Juniper Research (2025). *Monobank Identified as Future Leader in Digital-only Banking*. <https://www.juniperresearch.com/press/monobank-identified-as-future-leader-in-digital-only-banking/>
12. KPMG (n.d.). *Pulse of Fintech H2 2024 – Biannual analysis of global fintech funding*. <https://kpmg.com/ua/en/home/insights/2025/02/pulse-of-fintech-h2-2024.html>
13. Tracxn (n.d.). *Fintech Farm*. https://tracxn.com/d/companies/fintech-farm/_xiSIooqUq7tm8D-hpNaSRRjyKia_IbYNi3P63nHUoV4
14. OECD. (n.d.). *Digital finance*. <https://www.oecd.org/en/topics/digital-finance.html>
15. Kuzheliev, M. O., Nechyporenko, A. V. (2025). The impact of FinTech on the activities of insurance companies in the financial market of Ukraine. *European Scientific Journal of Economic and Financial Innovation*, 1(15), 430–438. <https://doi.org/10.32750/2025-0138>
16. Ukrainian Association of FinTech and Innovation Companies (2025). *The Ukrainian fintech catalog 2025*. https://fintechua.org/fintech_catalog_2025 [in Ukrainian]
17. 2025 Enlargement Package shows progress towards EU membership for key enlargement partners. https://enlargement.ec.europa.eu/news/2025-enlargement-package-shows-progress-towards-eu-membership-key-enlargement-partners-2025-11-04_en
18. Baranovskyi O., Zherlitsyn D., Serdyukov K., Sokyрко O. (2021). Cryptocurrency market trends and fundamental economic indicators: correlation and regression analysis. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, 3 (38), 249–261.
19. The Giving Block (n.d.). *The 2025 Annual Report on Crypto Philanthropy*. <https://thegivingblock.com/annual-report/>
20. TFN (2025). *Meet Ukraine's first fintech unicorn Monobank valued at \$1B with backing from US investors*. <https://techfundingnews.com/meet-ukraines-first-fintech-unicorn-monobank-valued-at-1b-with-backing-from-us-investors/>
21. NovaPay (2025) *UAH 408 million in taxes and a total of UAH 83 billion in transfers: NovaPay's results for the first quarter*. <https://novapay.ua/pidsumki-1kv-2025/> [in Ukrainian]
22. Interfax-Ukraine (2025). *NovaPay mobile app launched by Ukrainian Nova Group reaches 750,000 users*. <https://en.interfax.com.ua/news/general/1086219.html>
23. Kuzheliev, M., Nechyporenko, A., Sulyma, M., Ovcharuk, S., Leontieva, M. (2025). The impact of innovation on the financial architecture of the national economy. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 5(64), 397–412. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.5.64.2025.4878>

Стаття надійшла до редакції 02.01.26

Рецензовано 16.01.26

Опубліковано 30.01.2026 р.

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.